

70. Kdor seka po oblastvenem nalogu, ne daje povoda za začasno odredbo, češ da hoče ovreti ali vsaj oteževati izvršbo tožbenega zahtevka, ki meri na to, da je dolžan opustiti vsako izkoriščanje gozda. (15. dec. 1945, Ut 58/43).

71. Varuško sodišče odloči v nepravdnem postopku preživnino nezakonskemu otroku samo takrat, kadar jo naloži nezakonskemu očetu. Od drugih oseb je moči zahtevati določitev preživnine samo v razsodnem postopku. (22. jun. 1945, Ut 25/45).

72. Ne mejni, ampak lastninski spor je, če uveljavlja stranka, da je priposestvovala točno določen in omejen prostor. (2. jun. 1945, Ut 10/45).

73. O preklicu in razveljavitvi preklica odloča vedno okrožno sodišče. Zato je sklep, ki z njim okrajno sodišče zavrne predlog, naj se preklicni postopek ustavi, protizakonit, prav tako pa tudi sklep okrožnega sodišča, naj okrajno sodišče o preklicu samo odloči. (25. maja 1945, Ut 17/45).

74. Sodalžnik poravnalnega dolžnika s prisilno poravnavo nasproti upniku svoje obveznosti ni oproščen. Regres zoper poravnalnega dolžnika ima pa samo za presežek, ki ga je plačal upniku čez poravnalno kvoto. (12. okt. 1945, Rv 85/45).

Književna poročila.

Dr. Murko Vladimir: Denar. Slovenska poljudno znanstvena knjižnica „Svet“. I, 1. Ljubljana. 1945. Str. 171.

Snov, ki jo obravnava avtor v naznanjeni knjigi, vsebuje zgodovinski, tehnični, teoretični in numizmatični del. Največ prostora je posvetil zgodovini denarja. Tu opisuje nastanek denarja pri primitivnih narodih, njega zgodovino v starem, srednjem in novem veku, kovinski denar in njegove lastnosti, nastanek bankovcev ter v zvezi s tem načela za izdajanje istih. Prav posebno še opisuje zgodovino denarstva na Slovenskem. Ta del je obdelan obširno in prav dobro. Tudi tehnična vprašanja, ki so v zvezi z denarjem posredno ali neposredno, ter numizmatiko, je Murko razložil dobro in znanstveno.

Prav tako so nekateri problemi iz ekonomske teorije obdelani prav dobro. Drugo pa nas zadovolji manj. Pisec je izpustil ali obdelal premalo nekatera zanimivejša poglavja o denarju; in vendar mikajo današnjega človeka manj razne podrobnosti iz denarne zgodovine kot važna sodobna vprašanja, ki jih more razumeti le, če pozna osnovne pojme in pojave denarnega gospodarstva. Bralec upravičeno pričakuje od take knjige, da mu bo pisec z odmaknitvijo denarnega zastora odprl pogled v zamotano gospodarsko življenje. V zakonitosti in nezakonitosti gospodarskega življenja pa nas vodi ekonomska veda (teorija). In če je namen poljudno znanstvene knjige, da na obče umljiv način posreduje končne rezultate te ali one znanosti, potemtakem morajo biti v poljudno znanstveni knjigi o denarju skrbno zbrana in poljudno

razložena predvsem najzanimivejša poglavja denarne teorije in denarne politike, šele nato pridejo podrobnosti iz zgodovine denarja kakor tudi one o zasilnem denarju, ponarejanju novcev, vrednotnicah dnevnega prometa itd.

Tako pogrešam zlasti poglavje, kaj je denar, kaj je bistvo in funkcija denarja. Pisatelj nikjer ne poudarja v zvezi z žiro denarjem velikanskega napredka v pojmovanju o razvoju denarja in o naziranju o tem, kaj je denar. Enako ni poglavja o denarni vrednosti, čeprav tvori vrednostni problem osrednje vprašanje denarne teoretike in valutno politične literature. Hvaležen bi bil bralec piscu, če bi ga seznanil z metalizmom, nominalizmom in moderno funkcijsko teorijo. Tudi ne zvemo, kateri činitelji vplivajo na mednarodno vrednost t. j. na mednarodne tečaje zlatih valut in papirnatih valut, prav tako ne ničesar o zlati pariteti, pariteti kupne moči, o notiranju mednarodnih tečajev itd. O denarnih sestavih so izvajanja v veliki meri zgolj zgodovinska, ni pa pregleda o njih in vpogleda v njih mehanizem. Treba bi bilo najprej razložiti, kaj je denarni sestav, kateri so njegovi bistveni znaki. Pisec bi moral poudariti, da je bistveni znak za valutni sistem njegov valutni denar, ne pa kurantni novček, s katerim nas uvaja v denarne sestave in ga v glavnem omenja tudi pri vrstah denarja. Zgolj s kratkim stavkom je povedano, kaj je monometalizem, bimetalizem, šepajoča valuta. Ni pa razloženo, kaj je zlata valuta, dasi se stalno omenja. V poglavju „Plačilni promet tu in v inozemstvu“ bi bilo opozoriti na plačilno tehniko Poštne hranilnice. V poglavju „Spremembe denarne vrednosti“, pa tudi v prejšnjem, se ponavljajo pojmi inflacija, deflacija, devalvacija, devalvacija, depresiacija, reflacija, valorizacija. Vendar čitatelj ne zve, da se nanašajo inflacija, deflacija in reflacija večinoma na notranjo vrednost denarja, devalvacija, devalvacija in depresiacija pa v prvi vrsti ali celo izključno na mednarodno. O prvih bo bralec še našel v knjigi zadostno razlago, dasi se mi zdi, da je snov obdelana preveč kazuistično in premalo teoretsko sistematično, zadnje pojme pa je obdelal avtor nepoljudno in nejasno. V poglavju „Denarna politika“, kjer bi moralo prvenstveno biti to jasno razloženo, stoji o devalvaciji zgolj tole: „Tu moramo pobiti kot netočno mnenje, da je devalvacija istovetna z inflacijo“. Tudi ne gre za devalvacijo v zvezi z opustitvijo zlate valjave v Angliji l. 1931 (str. 107, 108), ampak za devalvacijo, ki jo na str. 110 sicer definira pravilno. Depresiaciji je posvetil avtor cel odstavek, vendar sem prepričan, da bo za začetnika pretrd oreh.

Zdelo se mi je potrebno, pokazati vsaj na kratko, katera poglavja bi si želel, da bi bila obravnavana obširneje in bolj sistematsko, da bi tvorila v zvezi z drugimi res dobro poljudno knjigo o denarju.

Dr. Josip Mihelak.

Mossa Lorenzo: *Trattato del nuovo diritto commerciale secondo il codice civile del 1942. I. Il libro del lavoro. L'impresa corporativa.* — Società editrice libraria. Roma, Milano, Napoli 1942-XXI. Vel 8°, str. XXV + 617, cena broš. lir 160.

Pisanski profesor Mossa, čigar deli o menici in o čeku uživajo sloves daleč preko mej Italije, in ki je šele l. 1937 izdal v dveh zvezkih v prvi vrsti kot učbenik zamišljeno delo „Diritto commerciale“, je stopil sedaj pred pravniški svet s prvim zvezkom traktata o novem trgovinskem pravu po ital. Codice civile iz l. 1942. Zvezek I. obsega poglavja o dogmatski zgodovini trg. prava v XIX. stoletju, o trg. pravu v XX. stoletju, o vedi in metodah trg. prava, o njega virih, zakono-

daji in literaturi (str. 1—161); dalje o trg. podjetju in trg. podjetniku, o sedežu, nastanu, obratu trg. podjetja, o njega knjigah in spisih, o registru podjetij, o pravu podjetja in njega kretanju, o trg. imenu, o žigu, o tekmi (str. 162—482); o odvisnem osebnju podjetja, o trg. agentih, o mešetarjih (str. 483—605). Kakor se vidi, je obširno obdelana nekako snov 1. knjige našega trg. zakonika, seveda pa z vidikom in s stališča nove ital. zakonodaje, ki ne pozna posebnega trg. zakonika in zlasti ne polaga težišča na pojem trgovca in trg. poslov temveč na pojme „podjetja“, „trg. podjetja“, „trg. delavnosti“. Prav za ta način obdelave je Mossa posebno poznan, ker je bil eden prvih, ki je zahteval, da se sodobno trg. pravo namesto na pojmu trg. posla zgradi na pojmu trg. podjetja. Zakon je sicer, tako se zdi, krenil v nekoliko drugačno smer, kot si jo je bil zamislil Mossa, tem bolj zanimiva in važna pa so morda prav zato njegova izvajanja o „impresi“, o „aziendi“, o „eserciziu“ itd. V podrobnosti ni da bi se spuščal že na podstavi samega prvega zvezka, ki mu bosta sledila, upajmo da kmalu, pač še dva ne manj zajetna — o družbah in o trg. obligacijskem pravu —, reči si pa usojam že sedaj, da bodo številne Mossine izvirne trditve izzvale nasprotna mnenja in diskusije, ki bodo znatno pomogle k razčiščenju dvomov, katerih seveda tudi po besedilu C. c. ne manjka. H kraju bi omenil, da je v knjigi obilo citirana tudi literatura k prvotnemu nemškemu občemu, t. j. avstrijskemu in našemu trg. zakoniku, zlasti Pisko, Staub-Pisko, Randa, Canstein itd., tako da so povsod pojasnjene in naglašene enakosti in razlike obeh trg. pravnih sistemov; traktat je prav zato še posebno važen tudi za nas.

Dr. M. Škerlj.

Bohinec Valter: Nil in dežela Egipčanov. I. del: Narava. Svet I, št. 6. Ljubljana. 1944. Str. 130.

Černigoj Boris: S premogom in kovinami po svetu in zgodovini. Svet I, št. 5. Ljubljana. 1944. Str. 146.

Kunaver Pavel: Sprehodi po nebu. Svet. I, št. 7. Ljubljana. 1944. Str. 100.

Martelanc Ivan: Razvojna nagibnost oblike zavarovalnega podjetja. Disertacija za dosego doktorske časti. Ljubljana. Samozaložba. 1943. Str. 135.

Odar Alojzij: Zakonik cerkvenega prava. Ljubljana. Ljudska knjigarna v Ljubljani. 1944. Str. 1054.

Dr. Svetina Anton: Mefrika. Dve razpravi iz pravne zgodovine mesta in okolice. Ljubljana. Samozaložba. 1944. Str. 151.

Razne vesti.

Spremembe v pravosodstvu. Z naredbo o izvrševanju pravosodstva na ozemlju Jadranskega Primorja z dne 19. oktobra 1945 (Sl. L. 292) je bilo odrejeno, da ostanejo pristojnosti v deželi obstoječih sodišč v vseh pravnih in kazenskih stvareh nedotaknjene, odpravijo pa se sodne stopnje zunaj tega ozemlja. V izvršitev te naredbe se je 26. oktobra določilo, da izvršujejo od 1. novembra naprej apelacijsko sodišče v Trstu za pokrajine Furlanijo, Gorico, Trst, Istro in Kvarner, apelacijsko sodišče v Ljubljani za Ljubljansko pokrajino, okrožno sodišče na Sušaku za ozemlje Sušak, Bakar, Čabar, Kastav in Krk sodstvo na